

สรุปผลการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

เอกสารวิชาการลำดับที่ ๒๑

จัดทำโดย
คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สรุปผลการสัมมนา

เรื่อง

“ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

จัดทำโดย

คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน

สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

สถานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารวิชาการลำดับที่ ๒๑

คำนำ

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ เป็นแผนแม่บทที่กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านคนพิการของประเทศไทยให้กับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีระยะเวลา ๕ ปี ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้ขับเคลื่อนงานด้านคนพิการต่าง ๆ ภายใต้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงท้ายของแผนจะต้องมีการประเมินผล ทบทวน ความสำเร็จ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคจากการขับเคลื่อนแผนดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นและกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ต่อไป

คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่าแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในอนาคต จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ จัดสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เพื่อรับฟังความคิดเห็นของเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ซึ่งได้จัดทำสรุปผลการสัมมนาดังกล่าว และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษางานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อไป

ด้วยจิตคารวะ

(นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์)

ประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน

สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

- สรุปผลการสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิ
ให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ๑
- ๑. พิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิ
ให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ๒
- ๒. การนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นและมุมมอง
ของภาคประชาสังคมด้านคนพิการต่อการขับเคลื่อน
แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และข้อเสนอแนะต่อทิศทาง
การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ๕
- ๓. อภิปราย เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิให้เป็นจริง
และการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ๑๓
- ๔. เปิดเวทีรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
จากผู้เข้าร่วมสัมมนา ๒๗
- ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ๓๗
- ภาคผนวก
- รายชื่อคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ
- รายชื่อที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการ
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ

สรุปผลการสัมมนา

เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

จัดโดย

คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ

คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่วมกับ สภาคคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

วันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ - ๓๐๘ ชั้น ๓

อาคารรัฐสภา ๒

คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่วมกับ สภาคคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จัดสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เมื่อวันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ - ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้เกียรติเป็นประธาน เปิดการสัมมนา และนายมณฑิร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ เป็นผู้กล่าวรายงานการสัมมนา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. พิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และประธานคณะกรรมการกิจการคนพิการ กล่าวรายงานการสัมมนา สรุปได้ ดังนี้

ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงประโยชน์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ที่เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และเป็นการกำหนดทิศทางในอนาคต โดยมอบหมายให้คณะกรรมการกิจการคนพิการ พิจารณาศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ อันประกอบด้วยสาระสำคัญ ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และ ๒) ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เพื่อเสนอต่อรัฐบาลและกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ ได้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ มอบหมายไปในระดับหนึ่งแล้ว

และได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจากเครือข่ายภาคประชาสังคม ด้านคนพิการในระดับภูมิภาค รวม ๔ ภูมิภาค ใน ๒ ประเด็นดังกล่าวข้างต้น

การจัดสัมมนา เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕” การทำสถิติให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และรับฟัง ความคิดเห็นของเครือข่ายภาคประชาสังคม อันประกอบด้วย องค์กร ด้านคนพิการ องค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ คนพิการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นักวิชาการ และสื่อมวลชน เพื่อเปิดเวที แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง การขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และข้อเสนอแนะต่อการ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

การสัมมนานี้ จัดขึ้นในรูปแบบเวทีอภิปราย โดยได้รับเกียรติ จากผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านร่วมเป็นวิทยากร ซึ่งประกอบด้วย อธิบดี กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุน สุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ (สสส.) และผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยภาคใต้ สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยผลการสัมมนาในครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับ ข้อมูล เรื่อง การขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เพื่อเสนอต่อรัฐบาลและกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการต่อไป

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการสังคมฯ

กล่าวเปิดการสัมมนา สรุปได้ดังนี้

การสัมมนาในวันนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญและนับตั้งแต่ได้เข้ามา ทำงานในฐานะสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๙ รวม ๒๐ ปี ได้มีโอกาสร่วมทำงานกับผู้นำคนพิการหลายท่านอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ท่านแรก คือ อาจารย์ณรงค์ ปฏิบัติสรีรกิจ ซึ่งถือเป็นครูคนแรก

ในการทำงานด้านคนพิการ ยุคต่อมาซึ่งถือเป็นคลื่นลูกที่สอง คือ ศาสตราจารย์ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ผู้นำคนพิการยุคต่อมา คือ นายมณฑีร์ บุญตัน และคลื่นลูกใหม่ คือ นายต่อพงษ์ เสลานนท์ ซึ่งถือเป็นโชคคืออย่างหนึ่งที่ให้มีโอกาสร่วมทำงานและได้เรียนรู้กับบุคคลซึ่งเป็นผู้นำด้านคนพิการในทุกยุคทุกสมัย และหากเทียบเคียงกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันเป็นช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ แผนก็จะครบ ๒๐ ปี เช่นกัน ซึ่งถือเป็นวัยฉกรรจ์ และเป็นโอกาสสำคัญในการกำหนดทิศทางการทำงานด้านคนพิการของสังคมไทย ทั้งนี้ ถือเป็นความสำเร็จของคนพิการที่ได้เห็นพัฒนาการการขับเคลื่อนงาน โดยพลังคนพิการในสังคมไทยมาโดยตลอด และจากที่ได้มีโอกาสผ่านผู้นำคนพิการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีการขับเคลื่อนกิจกรรมคนพิการผ่านรัฐสภา ต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่การขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเกิดนวัตกรรมหรือผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับคนพิการอย่างมากมาย โดยที่สามารถจับต้องได้ชัดเจน คือ กฎหมาย และเห็นได้ชัดว่ากฎหมายสำหรับคนพิการถูกขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด อย่างละเอียดรอบคอบ และทรงพลัง

หัวข้อของการสัมมนาในครั้งนี้ มีคำสำคัญ ๓ คำ คือ (๑) คำว่า “สิทธิ” การต้องการขับเคลื่อนให้สิทธิที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่แล้วนั้น ปรากฏผลเป็นจริงและเป็นรูปธรรมให้ได้ เนื่องจากแผนพัฒนาของประเทศไทย ส่วนใหญ่มักเป็นแผนที่ปรากฏอยู่ในกระดาษไม่เกิดผลเป็นรูปธรรม จึงมุ่งหวังให้แผนงานด้านคนพิการและสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ได้ถูกขับเคลื่อนให้เป็นจริงและเป็นรูปธรรม หรือ “การทำสิทธิให้เป็นจริง” ซึ่งเชื่อว่าแผน ฉบับที่ ๔ ได้เกิดผลเป็นรูปธรรมพอสมควร และจะมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในแผน ฉบับที่ ๕ ต่อไป (๒) คำว่า “การมีส่วนร่วม” คือ การมุ่งไปสู่การร่วมอยู่ด้วยกันในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งโดยปกติของมนุษย์มักนึกถึงกลุ่มตัวเองเป็นสำคัญ และ (๓) คำว่า “อยู่เย็น เป็นสุข ร่วมกัน” จากหัวข้อสัมมนาในครั้งนี้ ถือเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก

คนพิการต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้กับคนปกติ เพราะคนพิการถือเป็นคนปกติ และมีสติปัญญา ซึ่งต้องสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างร่มเย็นเป็นสุขด้วย ทั้งนี้ อาจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ได้เคยกล่าวถึงการจัดทำห้องน้ำคนพิการ ไว้ว่า “สิ่งที่คนพิการทำขึ้นไม่ใช่สำหรับคนพิการเท่านั้น แต่ทำสำหรับคนทุกคนที่มีความจำเป็นต้องใช้บริการ” รวมถึงอาจารย์มณฑิยา บุญตัน ก็ได้เน้นย้ำ มาโดยตลอดว่าทุกคนรวมทั้งคนพิการต้องสามารถอยู่ร่วมกันได้ จึงถือเป็นการ สร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ทั้งนี้ ขอขอบคุณคณะอนุกรรมการ กิจการคนพิการที่ขับเคลื่อนงานด้านคนพิการด้วยความเข้มแข็ง ขอขอบคุณ วิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ให้ความสนใจมาช่วยระดมสมองในการสัมมนาวัดนี้ และเชื่อมั่นว่าการสัมมนาครั้งนี้จะเกิดความสำเร็จและจะแผ่ขยายออกไป อย่างกว้างขวาง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ต่อไป

๒. การนำเสนอข้อมูลความคิดเห็นและมุมมองของภาค ประชาสังคมด้านคนพิการต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และข้อเสนอแนะ ต่อทิศทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

นางอาทิชา นราวรวิษฐ์ อนุกรรมการกิจการคนพิการ ได้นำเสนอข้อมูลความคิดเห็นและมุมมองของภาคประชาสังคมด้านคนพิการ ต่อการขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ และข้อเสนอแนะต่อทิศทางการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดย คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ ร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ และสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย สรุปได้ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาเห็นว่า แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งเป็นแผนแม่บทที่ใช้กำหนด

ทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในอนาคต จึงมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษาติดตามการขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค การปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ รวมถึงรับฟังข้อเสนอแนะต่อทิศทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เสนอต่อรัฐบาลและกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อรับฟังความคิดเห็น รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙

๒) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อทิศทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๓) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อทิศทางการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ เสนอต่อรัฐบาล และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๓. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้แทนจากภาคประชาสังคมด้านคนพิการที่เข้าร่วมงานสมัชชาคนพิการระดับภูมิภาค ๔ ภาค รวมจำนวน ๑๕๐ คน ได้แก่

๑) ภาคเหนือ จัดในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมคุ้มภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ โรงแรมสุนีย์ แกรนด์ โฮเทล แอนด์ คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี

๓) ภาคกลาง จัดในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเดอะ ทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร

๔) ภาคใต้ จัดในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมร้อยเกาะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๔. สรุปความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของภาคประชาสังคม ด้านคนพิการต่อการขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ดังนี้

๑) การรับรู้และความเข้าใจของภาคประชาสังคม ต่อแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พบว่า ยังมีคนพิการจำนวนหนึ่งไม่รู้จักแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ คนพิการจำนวนมากที่รู้จักแต่ไม่รู้รายละเอียดของแผน และมีคนพิการจำนวนน้อยที่รู้ว่าแผนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานด้านคนพิการ

๒) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติมีความสำคัญต่องานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แต่ยังขาดมาตรการในการบังคับใช้ และการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และขาดการสนับสนุนการปฏิบัติตามแผน

๓) การขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุตัวชี้วัดตามที่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ – ๕

๔) ผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ คือ การเข้าถึงสิทธิการรับเบี้ยคนพิการทันที ไม่ต้องรอรอบปีงบประมาณ

๕) คนพิการยังมีปัญหาและข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ทั้งด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการ การแพทย์ การเดินทาง และการศึกษา

๖) คนพิการจำนวนมากยังไม่ทราบเรื่องสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ รวมถึงยังมีคนพิการที่ยังไม่มีบัตรประจำตัวคนพิการและยังไม่ได้รับเบี้ยคนพิการ

๗) กลุ่มคนพิการทางจิตสังคมหรือผู้บกพร่องทางจิตส่วนใหญ่ยังถูกเลือกปฏิบัติ และในกรณีผู้ป่วยทางจิตที่อาการกำเริบ ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และองค์กรระดับท้องถิ่นไม่มีงบประมาณในการนำส่งกรณีฉุกเฉิน

๘) คนพิการยังถูกแสวงหาผลประโยชน์จากผู้ดูแลคนพิการ อาทิ การรับเบี้ยความพิการแทนและการลดหย่อนภาษี

๙) เด็กพิการรุนแรงมีปัญหาในการเข้าถึงสิทธิ ตั้งแต่การรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิด้านการศึกษา ไปจนถึงการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ปกครอง

๑๐) คนพิการยังมีปัญหาด้านการจ้างงาน แม้มีความสามารถแต่ไม่ได้รับการจ้างงาน เนื่องจากไม่มีวุฒิการศึกษา

๑๑) คนพิการยังมีปัญหาการร้องเรียนการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ คนพิการส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบขั้นตอน วิธีการ รวมถึงสิทธิในการดำเนินการเพื่อแก้ไข เยียวยาการถูกเลือกปฏิบัติ

๑๒) หน่วยบริการและหน่วยงานที่ส่งเสริมการทำงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับพื้นที่ยังไม่สามารถบูรณาการการทำงาน เนื่องด้วยยังมีข้อจำกัดของกฎหมาย ระเบียบ และงบประมาณ

๑๓) การดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ นั้น ได้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ แต่ยังคงขาดมาตรฐานทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงคนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากเครื่องช่วยความพิการ

๑๔) การสร้างสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่เน้นหนักไปในเรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพ อาคารสถานที่ ยังมีปัญหาในส่วนของข้อมูลข่าวสาร สัญญาณ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยังไม่ครอบคลุมทุกประเภทความพิการ

๑๕) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างเสริมพลังอำนาจให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ นั้น มีความสำเร็จ สามารถขับเคลื่อนได้ผลเป็นรูปธรรมมากกว่ายุทธศาสตร์ด้านอื่น ๆ อาทิ การจ้างงานคนพิการ มาตรการส่งเสริมด้านอาชีพ การเสริมพลังอำนาจให้องค์กรคนพิการ การจัดสรรงบประมาณหัวละบาทลงไปในพื้นที่และให้อำนาจการอนุมัติเงินกองทุนมายังระดับจังหวัด

๑๖) งบประมาณด้านคนพิการได้มีการกระจายลงไปในพื้นที่แล้ว แต่ยังคงกลไกสนับสนุนกระบวนการส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงแหล่งทุน

๑๗) กลไกสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงกองทุน ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการทำงานเชิงรุก และมาตรการลงโทษ อาทิ ปัญหาการอนุมัติเงินจากกองทุนมีความล่าช้า ไม่มีกระบวนการเร่งรัดติดตาม และไม่มีมาตรการลงโทษกรณีคนพิการไม่ชำระหนี้เงินกู้

๑๘) การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย นั้น มีการขับเคลื่อนดีขึ้น ซึ่งมีผลทำให้องค์กรคนพิการผ่านการรับรองมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการเพิ่มมากขึ้น

๑๙) ปัญหาการขาดงบประมาณในการสนับสนุนงานขององค์กรด้านคนพิการ และควรกำหนดมาตรการให้องค์กรระดับชาติกระจายงบประมาณเพื่อช่วยเหลือองค์กรระดับจังหวัด

๒๐) องค์กรด้านคนพิการจำนวนมากยังไม่มีสถานที่ตั้ง และเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้องค์กรคนพิการไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานองค์กรด้านคนพิการ

๒๑) การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ ๕ สร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการ นั้น ยังไม่ได้ผลเนื่องจากทัศนคติและมุมมองสังคมไทยต่อคนพิการยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึง กลุ่มเด็กพิการทางสติปัญญา

เด็กออทิสติก และเด็กพิการทางการเคลื่อนไหวระดับรุนแรง ยังคงถูกปฏิเสธให้เข้ารับการศึกษา และคนพิการระดับรุนแรงยังไม่ได้รับสิทธิในด้านต่าง ๆ จึงขาดโอกาสในการพัฒนา

๒๒) สังคมไทยยังมีเจตคติไม่ดีต่อคนพิการทางจิตสังคมหรือผู้บกพร่องทางจิต

๒๓) กรณีในบางพื้นที่ ซึ่งท้องถิ่นและชุมชนช่วยกันดูแลคนพิการทางจิตสังคม มีอาสาสมัครช่วยผู้ป่วยทำงานในท้องถิ่น ส่งผลให้มีคนพิการทางจิตสังคมออกมาแสดงตัวและเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น

๕. สรุปข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕

๑) ควรคงยุทธศาสตร์ที่ ๑ - ๕ ของแผนฯ ฉบับที่ ๔ เพื่อนำไปจัดทำไว้ในแผนฯ ฉบับต่อไป โดยมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนทุกยุทธศาสตร์ของแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง กำหนดแนวทาง มาตรการบังคับ และขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไกขององค์กรด้านคนพิการด้วย

๒) ควรผลักดันให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารได้มากยิ่งขึ้นและเป็นรูปธรรม และให้คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการระดับจังหวัด

๓) ควรเพิ่มบทลงโทษที่ชัดเจนต่อหน่วยงานที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อที่จะให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

๔) ควรเร่งดำเนินการจัดทำมาตรฐานการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงกำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการตรวจสอบมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ไม่จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ และเร่งรัดเพื่อให้การรับรองมาตรฐานการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

๕) ควรบูรณาการเรื่องอุปกรณืเครื่องช่วยความพิการ
อย่างเร่งด่วน

๖) ควรทบทวนค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง
ตามความจำเป็นที่ต้องใช้ในการช่วยเหลือ การเยียวยาคนพิการที่ได้รับ
ผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะในกรณีการซ่อมบ้านหลังเกิดแผ่นดินไหว

๗) ควรพิจารณาจัดทำแผนฯ ให้มีความครอบคลุม
ทุกกลุ่มเป้าหมายคนพิการ อาทิ

(๑) คนพิการรุนแรง ควรเพิ่มเติมประเด็นเพื่อให้สามารถ
เข้าถึงสิทธิการพัฒนาในทุกมิติ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพครอบครัวและ
ผู้ดูแลคนพิการ ให้สามารถจัดการปัญหาความพิการในครอบครัวและชุมชนได้

(๒) คนพิการในพื้นที่ห่างไกล ชายขอบ ชาวเขา รวมทั้ง
คนพิการที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน เพื่อให้ความสำคัญในการพัฒนา
ให้เกิดการเข้าถึงสิทธิและโอกาสของคนพิการ

(๓) คนพิการทางจิตสังคม ควรประสานงานหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการดูแลคนพิการทางจิตสังคม
โดยครอบครัวร่วมกับชุมชน

(๔) กลุ่มผู้ดูแลคนพิการ ควรศึกษาทบทวนระบบ
สวัสดิการสำหรับครอบครัวคนพิการให้เกิดความหลากหลายตามประเภท
ความพิการ อาทิ ผู้ปกครองต้องออกจากงานเพราะต้องดูแลเด็กพิการ จึงมี
ภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

๘) ควรแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยยกระดับคณะกรรมการผู้จัดการเลือก
ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ เป็นคณะกรรมการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
กลไกการร้องเรียนการจัดการเลือกปฏิบัติในระดับพื้นที่

๙) ควรให้มีการกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการระดับตำบล โดยสมทบกับกองทุนสุขภาพตำบล เน้นการบูรณาการ

การทำงานร่วมกัน เน้นกลไกการทำงานเชิงรุกในระดับพื้นที่ ทำให้คนพิการในทุกภาคส่วนในระดับตำบลมีโอกาสเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการมากขึ้น

๑๐) เสนอให้มีการตั้งสภาเด็กและเยาวชนทุกประเภท ความพิการ

๑๑) ควรมีบทบังคับที่มีสภาพบังคับหน่วยงานที่ไม่ปฏิบัติ ตามแผนฯ และมีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน ไม่ดำเนินการตามแผนฯ

๑๒) ควรกำหนดให้สภาคนพิการจังหวัด องค์กร ด้านคนพิการจังหวัด หรือหน่วยงานระดับจังหวัดนำเสนอประเด็นปัญหา ที่มีอยู่ในระดับพื้นที่ เพื่อประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์

๑๓) ควรเสริมสร้างความเข้มแข็ง และสนับสนุนองค์กร คนพิการ และภาคประชาคมด้านคนพิการให้มีกระบวนการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ระดับชาติ

๑๔) ควรปรับปรุงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ ให้มีความเป็นเอกเทศและมีอิสระในการดำเนินงาน

๑๕) ควรนำกรอบการดำเนินงานของพันธกรณีระหว่าง ประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) รวมถึงข้อตกลงและความร่วมมือ ระหว่างประเทศอื่น อาทิ กรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เซนได (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ๒๐๑๕ – ๒๐๓๐) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์อินชอน ทำสิทธิให้เป็นจริง : สู่มุ่งชมบูรณาการปราศจากอุปสรรค (Incheon Strategy to Make the Right Real for Persons with Disabilities : Toward Inclusive Society) มาพิจารณาประกอบการบรรจุไว้ในแผนฯ ฉบับที่ ๕ ด้วย

๓. อภิปราย เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสถิติให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยวิทยากร

๑) นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๒) ดร. ประภาศิต กายะสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๓) นายสมบูรณ์ อัมภาสกิจ ผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยภาคใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ดำเนินการอภิปราย โดย นายมณฑิร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง

นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

ทิศทางในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคใหญ่ที่สุดในการทำงานด้านคนพิการ คือ ประเด็นเรื่องทัศนคติหรือเจตคติต่อคนพิการ ปัญหาของคนปกติส่วนใหญ่ที่ยังมองคนพิการเพียงมุมเดียว มองคนพิการว่าเป็นวัตถุแห่งบุญ ช่วยคนพิการได้บุญ ในขณะที่คนพิการซึ่งมีทั้งความรู้ ความสามารถ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และต้องการโอกาสในการแสดงความสามารถ ดังนั้น แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ ต้องมุ่งเน้นประเด็นการเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมเพื่อให้มองคนพิการว่าเป็นคนปกติทั่วไป ให้ออกมาให้เกียรติ และเป็นกำลังใจคนพิการในบางโอกาสที่ต้องการกำลังใจ รวมถึงการส่งเสริมและทำให้เห็นว่าคนพิการมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับคนปกติได้ ซึ่งการจะทำให้คนปกติมองคนพิการให้ถูกต้องนั้น ก็จะต้องทำให้เห็นถึงศักยภาพของคนพิการ อาทิ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการร่วมกับสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

ได้มีการจัดโครงการ “จากถนนสู่ดวงดาว” หรือ “From Street to Stars” เพื่อเป็นโครงการพัฒนาศักยภาพนักร้องและนักดนตรีตาบอดในที่สาธารณะ และจากการนำผลงานของนักร้องคนตาบอดจากโครงการดังกล่าว ลงเผยแพร่ ในยูทูบ มีผู้เข้าชมจำนวนมากกว่าล้านครั้ง นอกจากนี้ ยังได้มีโอกาส ร่วมร้องเพลงในงานและกิจกรรมที่รัฐบาลจัดขึ้นด้วย ทั้งนี้ นักร้องคนตาบอด ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ได้รับความไว้วางใจและได้รับการยอมรับ จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าคนพิการมีความสามารถ มีศักยภาพ และสามารถ ทำควบคู่กับคนปกติได้

ประเด็น เรื่อง Accessibility หรือ Universal Design (UD) คือ การออกแบบเพื่อคนทั้งมวล ซึ่งรวมถึงคนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้หญิงและผู้ชาย สามารถใช้ได้ทั้งหมด จึงจะต้องพิจารณาว่าจะทำอย่างไร เพื่อให้คนพิการมีสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพและสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึงในทุกประเภทความพิการ และนอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพแล้ว คนพิการต้องสามารถ เข้าถึงสิทธิในทุก ๆ ด้าน อาทิ การศึกษา กระบวนการยุติธรรม ทางเศรษฐกิจ จึงต้องมีเครื่องมือและกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ซึ่งต้องกำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ อย่างชัดเจน โดยยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ที่ต้ออยู่แล้วก็จะได้คงไว้ในฉบับต่อไป และเพิ่มเติมประเด็นใหม่ ได้แก่ การสร้างนวัตกรรมเพื่อคนพิการ อาทิ การจัดทำศูนย์ล่ามภาษามือ (TTRS) เพื่อให้บริการสำหรับการสื่อสารของคนพิการทางการได้ยินกับทั้งคนปกติและ คนพิการได้ ซึ่งถือเป็นความก้าวหน้าทางนวัตกรรมที่นำมาใช้กับการทำงาน ด้านคนพิการ จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึง นวัตกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาทิ ปัญหาการอนุมัติเงินกองทุนล่าช้า ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นในระดับจังหวัด

เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด (พมจ.) ต้องรับผิดชอบงานหลากหลายด้าน และงานคนพิการถือเป็นงานหนึ่ง จึงต้องมีการจัดลำดับและตารางงานต่าง ๆ ซึ่งปัญหางานล้นมือของ พมจ. จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้าดังกล่าว สำหรับการพิจารณาอนุมัติเงินจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จะต้องมีการกำหนดวาระเพื่อพิจารณาอนุมัติจากจังหวัดและส่งเรื่องมายังส่วนกลางเพื่อรับเงินดังกล่าว ซึ่งกระบวนการทั้งหมดต้องใช้ระยะเวลา ประมาณ ๓ - ๔ เดือน อย่างไรก็ตาม พก. ได้มีการประสานงานไปยังทั่วประเทศแล้วเพื่อให้มีการจัดประชุมให้เร็วขึ้น โดยกำหนดตารางงานให้ชัดเจน แต่สำหรับส่วนกลาง พก. ได้กำหนดนโยบายไว้ว่าหากมีโครงการที่เสนอเพื่อขอรับเงินจากกองทุนจำนวน ๑๕ โครงการ ให้มีการนัดประชุมได้ทันที เพื่อให้คนพิการได้รับการดูแลได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น โดยแผนฯ ฉบับที่ ๕ ต้องมีการบูรณาการของทุกภาคส่วน หรือ เรียกว่า “ประชารัฐ” ซึ่งงานด้านคนพิการได้มีการทำงานร่วมกับท้องถิ่น องค์กรคนพิการ และประชาชนมานานแล้ว แต่จะดำเนินการอย่างไรให้มีความชัดเจนมากขึ้นต่อไป

ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดประเด็นเพิ่มเติมจากแผนฯ ฉบับที่ ๔ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑) คนพิการต้องมีศักยภาพเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการทุกด้าน ทั้งด้านอาชีพ ด้านสังคมและด้านสาธารณสุข อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ต้องขยายโอกาสสำหรับคนพิการ ต้องมีการสนับสนุนโดยพื้นที่และทั่วถึง

๒) ขจัดการเลือกปฏิบัติลดความเหลื่อมล้ำในสังคม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคมได้อย่างกลมกลืน อาทิ ประเด็นเบี้ยความพิการ อัตราส่วนการจ้างงานคนพิการ สังคมมีความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาคเอกชนเกี่ยวกับประเด็นการจ้างงานคนพิการตามกฎหมายนั้น มีการดำเนินการตามมาตรา ๓๓ การจ้างงาน

คนพิการ มาตรา ๓๔ การส่งเงินเข้ากองทุน และมาตรา ๓๕ การให้สัมปทาน จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จำนวนกว่าร้อยละ ๙๒ จึงสะท้อนให้เห็นว่า ภาคเอกชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ดังนั้น จึงต้องกำหนดให้มีความชัดเจน ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ ๕

๓) สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทุกคน เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งได้มีการดำเนินการมาแล้วจำนวนมากทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยได้ทำข้อตกลงและความร่วมมือกับภาคเอกชนไว้แล้ว และในแผนต่อไปต้องมีความเข้มข้นมากขึ้น เพื่อต้องการให้ทุกจังหวัด ทุกพื้นที่ ทุกแห่งที่คนพิการไป สามารถเข้าถึงได้ รวมถึง สถานที่ทางศาสนา ทางการขนส่ง สถานที่สาธารณะ ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดไว้ว่าภายในปี ๒๕๖๓ ทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย จะต้องเป็นพื้นที่ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและ ใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด

๔) องค์กรด้านคนพิการเข้มแข็งมีธรรมาภิบาล กฎหมาย กำหนดให้ดูแลองค์กรคนพิการให้มีมาตรฐาน ตามระเบียบและกฎเกณฑ์ โดยองค์กรใหญ่ที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนจะไปดูแลองค์กรภายใต้ ร่วมของตน นอกจากนี้ จะต้องมีการเพิ่มเติมเพื่อช่วยเหลือและสร้าง ความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการต่อไป

๕) ศูนย์บริการคนพิการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้มีการตั้งศูนย์บริการคนพิการ จากประเด็นปัญหาความอ่อนแอ ของศูนย์บริการคนพิการ เนื่องจากไม่มีสถานที่ ไม่มีความร่วมมือที่ชัดเจน ไม่มีสถานที่ฝึกอบรม ไม่มีสถานที่เรียน ต้องเดินทางไปโรงเรียนเฉพาะ ที่ห่างไกล หรือมีความลำบากในการเข้าโรงเรียนเรียนร่วมที่ยังถูกปฏิเสธ ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จะต้องมีการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างเข้มข้น

๖) บูรณาการงบประมาณด้านคนพิการ และระบบบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพ โดยในขณะนี้อยู่ระหว่างการประเมินผล แผนฯ ฉบับที่ ๔ ทั้งนี้ พบว่าจากวงเงินงบประมาณทั้งหมด ได้มีการใช้งบประมาณกว่า ๒ - ๓ พันล้าน

ที่แต่ละหน่วยงานใช้สำหรับงานด้านคนพิการ จึงเห็นว่าแนวโน้มการบูรณาการงานด้านคนพิการจะดีขึ้นเรื่อย ๆ ในแผนฯ ฉบับต่อไป

๓) เจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ ซึ่งในแผนฯ ฉบับที่ ๕ จะได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก

นอกจากนี้ ประเด็นข้อตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ รวมถึงข้อตกลงและความร่วมมือระหว่างประเทศอื่น ๆ อาทิ กรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเซนได กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. ร่วมกับคณะอนุกรรมการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕ ซึ่งมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษา ได้คำนึงถึงประเด็นดังกล่าวมา โดยตลอด รวมถึงข้อเสนอจากสมาชิกคนพิการและข้อเสนอแนะจากองค์กรด้านคนพิการต่าง ๆ คณะอนุกรรมการจัดทำแผนจะได้นำไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผน ๕ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อให้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เป็นแผนยุทธศาสตร์เพื่อคนพิการอย่างแท้จริง เพื่อสร้างโอกาส ภายใต้การปฏิบัติต่อคนพิการอย่างให้เกียรติ ให้กำลังใจ สร้างคุณภาพชีวิตสำหรับคนพิการที่ดีขึ้น ทำให้คนพิการอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และเป็นการสร้างสังคมที่คนพิการและคนปกติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

นายมนต์เกียรติ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสังคมาคนที่หนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้อภิปรายให้เห็นถึงภาพในการทำงานด้านคนพิการที่มีความชัดเจนมากขึ้น ประเด็นแรก คือ การสร้างความตระหนักรู้ เนื่องจากแนวคิดที่มีต่อคนพิการถือเป็นต้นเหตุในการปฏิบัติต่อความพิการและคนพิการ ดังนั้น หากภาพลักษณ์ เจตคติและทัศนคติต่อคนพิการยังไม่เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวคิดฐานสิทธิ ก็ย่อมมีผลต่อการทำงานด้านคนพิการ ประเด็นที่สอง คือ การจัดสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ซึ่งอาจเรียกต่างกันไป อาทิ การออกแบบเพื่อคนทั้งมวล การออกแบบที่เป็นสากล การออกแบบที่เป็นมิตร หรือ อารยสถาปัตยกรรม อย่างไรก็ตาม แนวคิดเหล่านี้

กำลังซึ่มซั่มไปในทุกสังคม และสิ่งที่จะช่วยให้เกิดได้จริงในสังคมนั้น ประเทศไทยควรที่จะเข้าเป็นสมาชิกองค์การระดับสากลและร่วมภารกิจระดับสากลในการจัดทำมาตรฐานว่าด้วยการเข้าถึง (Accessibility Standard) ประเด็นที่สาม คือ ศูนย์บริการคนพิการ ซึ่งอาจจะถูกกำหนดไว้เป็นยุทธศาสตร์เฉพาะของแผน ฉบับที่ ๕ เนื่องจากศูนย์บริการถือเป็นต้นแบบของการให้บริการโดยชุมชน ในชุมชน และเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน รวมถึงเป็นต้นแบบของประชาธิรัฐ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการและการให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้วย

ดร. ประภาสิต กายะสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

ภาพรวมของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ - ๔ ซึ่งได้มีการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติทุกฉบับที่ผ่านมา รวมถึงการกำหนดทิศทางของแผนฯ ฉบับที่ ๕ ดังนี้

๑) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ (๒) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา (๓) การฟื้นฟูสมรรถภาพทางการอาชีพและการจ้างงาน และ (๔) การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านสังคม จึงถือได้ว่าแผนฯ ฉบับที่ ๑ เป็นแผนที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถภาพคนพิการ เน้นไปที่การสร้างตัวคนพิการ และมองคนพิการเป็นตัวตั้ง

๒) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การส่งเสริมความตระหนักรู้และการสร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ (๒) เผยแพร่ความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองของคนพิการและศักยภาพของคนพิการ (๓) การวิจัยและการพัฒนา (๔) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร

บริการ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม (๕) การพัฒนาศักยภาพคนพิการ (๖) การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการ (๗) การมีส่วนร่วมของคนพิการ ครอบครัว และชุมชน และ (๘) การบริหารจัดการแบบบูรณาการ จึงถือได้ว่าแผนฯ ฉบับที่ ๒ เป็นแผนที่มุ่งเน้นระบบสนับสนุน

๓) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ (๑) ระบบบริหารจัดการ ระบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๒) การส่งเสริม สนับสนุน ความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (๓) การสร้างเสริมเจตคติที่ดีของคนพิการ ครอบครัว และสังคมที่มีต่อคนพิการและคนพิการ และ (๔) การส่งเสริมและการจัดสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของคนพิการ ทั้งนี้ แผนฯ ฉบับที่ ๓ ได้สร้างกลไกระดับชาติขึ้น โดยผลของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน คณะกรรมการดังกล่าว ถือเป็นกลไกระดับชาติที่เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ แผนฯ ฉบับที่ ๓ ยังได้สร้างกลไกพื้นฐานในหลาย ๆ ด้าน อาทิ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคต่อคนพิการให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นของการจ้างงานคนพิการ

๔) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ (๑) ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ (๒) สร้างสภาพแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (๓) สร้างเสริมศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย และ (๕) สร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการ ทั้งนี้ ปัจจุบันอยู่ในช่วงท้ายของแผน โดยแผนนี้เริ่มมีการบริหารกลไกหลาย ๆ ด้าน อาทิ การจ้างงานคนพิการ การจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ ซึ่งเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องมาจาก

แผนฯ ฉบับที่ ๓ ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ถือเป็นแผนที่เสริมกลไกระดับท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยศูนย์บริการคนพิการ และเป็นการต่อเชื่อมนโยบาย กับงานในพื้นที่

๕) ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ นั้น เมื่อพิจารณาจากแผนฯ ฉบับที่ ๑ - ๔ ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันอย่างสวยงาม ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ หากจะกำหนด เป้าหมายเพื่อนำสิทธิไปสู่การปฏิบัติหรือการทำสิทธิให้เป็นจริง จึงควร พิจารณาว่า จะต้องนำประเด็นใดมาเติมเต็มจากทุกแผนที่ผ่านมาด้วย โดยพิจารณาย้อนกลับไปทุกแผนเพื่อสร้างระบบสนับสนุนขึ้นมา ให้มี ความสมบูรณ์ อาทิ ระบบสนับสนุนด้านบุคลากร เนื่องจากการพัฒนา ศักยภาพคนพิการ ต้องใช้บุคลากรหลากหลายสาขา หลากหลายมิติ จึงต้องมี ระบบพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างคนพิการรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพเต็มที่ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการทำงานด้านการพัฒนาคนพิการ ดังนั้น จึงควรมอง ย้อนกลับไปยังทุกแผนที่ผ่านมา โดยนำจุดเด่นของแต่ละแผนที่ดีอยู่แล้ว มาทบทวนทุกประเด็น โดยกำหนดไว้ในแผนฯ ฉบับที่ ๕ เพื่อสร้างระบบ สนับสนุนการทำงานและปิดช่องว่างจากแผนที่ผ่านมา ดังนี้

(๑) แผนฯ ฉบับที่ ๑ ซึ่งเน้นการสร้างคนพิการและมอง คนพิการเป็นตัวตั้ง ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรมองกลับไปเพื่อสร้างระบบ สนับสนุนการพัฒนาสมรรถภาพคนพิการ ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และการทำงาน ทั้งนี้ คนทำงานต้องมีความรู้ มีศักยภาพ ที่จะสามารถกลับมาสร้างและสอนต่อไปได้ และนำประเด็นต่าง ๆ หรือนวัตกรรมมาต่อยอดจากทุกแผนที่ผ่านมา

(๒) แผนฯ ฉบับที่ ๒ ซึ่งเน้นระบบสนับสนุน แต่แยกส่วน ออกจากกัน โดยส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนคนพิการในพื้นที่ให้สามารถ ดำรงชีวิตอิสระได้อย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งการทำงาน การศึกษา ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรรนำประเด็นเรื่องศูนย์บริการคนพิการ ซึ่งถือเป็นระบบ สนับสนุนที่จะสามารถตอบโจทย์ดังกล่าวได้ ควรสนับสนุนการจัดตั้ง ศูนย์บริการคนพิการให้สามารถตอบสนองความต้องการในพื้นที่ ไม่ใช่

การขยายผลโดยแบ่งตามจำนวนจังหวัดหรือจำนวนพื้นที่ แต่ควรจัดตั้งตามความต้องการของคนในพื้นที่อย่างแท้จริง และมีบริการที่หลากหลาย ซึ่งหากมีผู้รับบริการจำนวนน้อยก็ควรใช้ระบบส่งต่อ เนื่องจากศูนย์บริการคนพิการหนึ่งศูนย์จะไม่สามารถตอบสนองความต้องการให้ครบถ้วนได้ จึงต้องมีการบริหารจัดการทั้งในระบบพื้นที่และระบบการส่งต่อที่สูงขึ้นมา

(๓) แผนฯ ฉบับที่ ๓ ซึ่งกำหนดให้มีระบบบริหารจัดการในระดับชาติ ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรเสริมกลไกการติดตามและประเมินผล การบังคับใช้กฎหมาย การปฏิบัติตามข้อตกลงระดับชาติ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการจัดการเลือกปฏิบัติ แม้ปัจจุบันจะมีอนุกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ แต่ก็ยังเป็นกลไกการร้องเรียนปกติ ยังขาดความเป็นอิสระที่จะสามารถประเมินภาพรวมและจัดทำข้อเสนอแนะได้ ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรสร้างระบบติดตามประเมินผล ที่สามารถสะท้อนผลได้อย่างทันที และในช่วงระยะเวลาของแผน ๕ ปี ก็ควรมีกลไกติดตามประเมินผล เพื่อให้สามารถปรับปรุงกระบวนการในระหว่างการดำเนินการตามแผนคู่ขนานกันไปด้วย

(๔) แผนฯ ฉบับที่ ๔ ซึ่งเป็นการเริ่มนำกลไกระบบชาติไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรพิจารณาประเด็นการกำหนดมาตรฐาน อาทิ มาตรฐานการสร้างสภาพแวดล้อม มาตรฐานการให้บริการ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นการจัดอุปสรรค หรือการสร้างสิ่งแวดล้อมสำหรับคนพิการ หรือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) จะต้องดำเนินการให้ครบถ้วนทั้ง ๓ ส่วน คือ (๑) การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) ซึ่งหมายความถึงคนทุกคน อาทิ รถเมล์ขานต่ำถือเป็นการออกแบบเพื่อคนทุกคน หรือหากเปรียบเทียบกับแว่นตาที่ถูกออกแบบมาให้มีขาสองข้างที่สามารถใช้สำหรับทุกคน (๒) เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology : AT) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเฉพาะสำหรับคนพิการ หากเปรียบเทียบ

กับแว่นตา คือ เลนส์แว่นตาที่จะมีความเฉพาะของแต่ละตัวบุคคล (๓) ระบบเสริมหรือระบบบริการที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation : RA) รวมถึงกฎหมายหรือระเบียบการให้บริการ ทั้งนี้ จากแผนฯ ฉบับที่ ๓ – ๔ การดำเนินการส่วนใหญ่ยังเน้นไปทางด้านกายภาพ ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ ควรกำหนดให้มีความชัดเจนว่าการดำรงชีวิตอิสระของคนพิการนั้น การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) ทางกายภาพเพียงประเด็นเดียวยังไม่เพียงพอ จึงควรขยายแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมให้ครบทั้ง ๓ องค์ประกอบ เพื่อสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การวางแผนยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการ รวมถึงการประเมินผลหรือกำหนดเป้าหมายนั้น ในแผนปฏิบัติการควรมีความชัดเจนในระดับหนึ่ง โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีกลุ่มเป้าหมายที่ต้องรับผิดชอบซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชากรหลากหลายกลุ่ม อาทิ ผู้สูงอายุ คนไร้สถานะบุคคล คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน จึงได้กำหนดกรอบการทำงานสำหรับกลุ่มเฉพาะหรือกลุ่มที่ต้องการบริการเสริมเพื่อการเข้าถึงสุขภาพ ไว้จำนวน ๔ ประเด็น คือ (๑) สิทธิและการพิสูจน์สิทธิ อาทิ กลุ่มชาติพันธุ์ คนเร่ร่อน ที่ยังขาดสิทธิ คือสิทธิที่จะมาพร้อมกับการพิสูจน์สิทธิ โดยการออกบัตรหรือการลงทะเบียน (๒) ชุดบริการและสิทธิประโยชน์ เนื่องจากแต่ละกลุ่มประชากรมีความต้องการที่หลากหลาย การลงพื้นที่ให้บริการจึงต้องมีความแตกต่างในชุดบริการตามความต้องการ (๓) การเข้าถึงและใช้บริการได้ และ (๔) การสื่อสารสาธารณะและการทำความเข้าใจ โดยทั้ง ๔ ประเด็น ถือเป็นกรอบการทำงานกลุ่มเฉพาะของสำนัก ๙ ซึ่งจะได้้นำประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่มประชากรมาพิจารณาและนำมาสู่แผน “การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรกลุ่มเฉพาะที่ดี (Inclusive society)” โดยแบ่งการทำงานออกเป็น ๕ ระดับ หรือเรียกว่า บันได ๕ ชั้น ได้แก่ (๑) การดำรงชีวิตอย่างอิสระและมีศักดิ์ศรี (๒) การเข้าถึงการศึกษาเพื่อเข้าสู่

การพัฒนาศักยภาพ (๓) การมีงานทำ (๔) การมีส่วนร่วมในสังคม ความเป็นพลเมือง และคุณค่าความเป็นมนุษย์ และ (๕) ระบบสวัสดิการพื้นฐานในการดำรงชีวิต อย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ สามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการกำหนด กรอบทำงานของคณพิการต่อไป

นายมณเฑียร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสังคมฯ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ดร. ประภาสิต กายะสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้เชื่อมโยง วิวัฒนาการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ - ๔ โดยมองโครงสร้างของแผนแต่ละแผน และเห็นว่าแผนฯ ฉบับที่ ๕ ควรกลับไป นำประเด็นของทุกแผนเพื่อทำให้เจตนารมณ์ของแต่ละแผนเป็นจริงได้ ซึ่งปัจจุบันมีโครงสร้าง มีกฎหมาย มีกลไกระดับชาติ และกำลังจะทำกลไก การให้บริการคนพิการที่ข้ามรูปแบบกระทรวง ทบวง กรม ผ่านศูนย์บริการ คนพิการ ซึ่งต้องการคนทำงานที่มีความสามารถหลากหลายข้ามผ่านระบบ กระทรวง ทบวง กรม ทั้งนี้ ในยุคดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ให้เป็นประโยชน์ นำระบบฐานข้อมูลคนพิการมาใช้เพื่อให้รู้ว่าคุณพิการมีสิทธิ อะไรบ้าง และสามารถได้รับบริการที่ไหนอย่างไร บริการมีความสมบูรณ์ หรือไม่ ซึ่งหากมีระบบฐานข้อมูลที่ดีก็จะสามารถพัฒนาระบบงานคนพิการ ให้ดีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม บันได ๕ ขั้น ถือเป็นประเด็นท้าทาย ซึ่งกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือ พก. ควรนำไปพิจารณา ประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติต่อไป

นายสมบูรณ์ อัมภาสกิจ ผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยภาคใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปได้ ดังนี้

โดยส่วนใหญ่นโยบายและแผนต่าง ๆ มักถูกกำหนดไว้ดีแล้ว แต่มีปัญหาในเชิงการปฏิบัติ ซึ่งหัวข้อสัมมนาในครั้งนี้ “การทำสิทธิให้เป็นจริง และการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ถือเป็นวาทะกรรมที่น่าสนใจ

อย่างยิ่ง ในฐานะที่ทำงานด้านวิจัยและไม่ได้อยู่ในวงการของงานด้านคนพิการ เมื่อพิจารณาผลวิจัยการติดตามประเมินแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ (ระยะครึ่งแรกของแผน) โดย ผศ.ดร.จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยรองรับ และข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน พบว่า ร้อยละ ๒๕.๐ ของคนพิการจบมัธยมศึกษา ตอนต้น ร้อยละ ๕๓.๓ ไม่มีงานทำ ร้อยละ ๔๔.๘ มีรายได้เพียง ๑ - ๕,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๗๙.๕ ไม่มีเงินออม ร้อยละ ๒๓.๒ มีหนี้สิน ร้อยละ ๓๖.๕ ยังมีคุณภาพชีวิตเป็นเช่นเดิม ร้อยละ ๑๓.๐ มีคุณภาพชีวิตที่แยลง ถือเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก รวมถึง ประมวลผลเสียงสะท้อนจากภาค ประชาสังคมต่อแผนฯ ซึ่งนำเสนอในการสัมมนาช่วงต้นนั้น ก็ได้สะท้อนปัญหา และข้อเสนอแนะหลาย ๆ อย่าง ถือเป็นความท้าทายที่จะมาช่วยกันคิด เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

ประเด็นในเชิงระบบ การกำหนดยุทธศาสตร์ต้องพิจารณาจาก ผลการประเมินและผลวิจัยที่หลากหลาย เพื่อใช้กำหนดทิศทางของแผนฯ ฉบับที่ ๕ มี ๒ ประเด็น คือ (๑) การสร้างกระบวนการพัฒนาของแผนฯ ฉบับที่ ๕ ให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยใช้โอกาสนี้สร้างการเรียนรู้ ของทุกฝ่ายเพื่อให้กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และดำเนินการให้แล้วเสร็จทันกรอบเวลา เนื่องจากความล่าช้าเกินกรอบเวลาใด ๆ อาจจะทำให้เกิด ประโยชน์ลดลง หรืออาจจะกลายเป็นอุปสรรคและเงื่อนไข และ (๒) การคำนึงถึง ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งส่วนใหญ่มีอยู่ในชนบท รวมถึงสร้างกลไก ของการต่อเชื่อมแผนปฏิบัติการ จึงควรพิจารณาทบทวนระบบทั้งหมดที่มีอยู่ ว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งพัฒนาระบบโครงสร้างเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น สร้างระบบหนุนเสริมกลไกต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจังหวัด ควรมีกลไกหลัก เพื่อบูรณาการแผนปฏิบัติการและงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าด้วยกัน เพื่อให้มีศักยภาพ มีความแข็งแกร่ง และมีความสามารถเพียงพอที่จะไปอยู่ร่วมกับกลไกของภาคส่วนอื่น ๆ ต่อไป

ประเด็นเชิงนโยบาย มาตรการและกลไก ซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญ ที่ต้องมีความชัดเจน การกำหนดมิติเกี่ยวกับสิทธิและความเหลื่อมล้ำที่มีผล ต่อการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็น ให้ชัดเจนทั้งเชิงปฏิบัติการ แผน และการบูรณาการ ต้องมีการวิเคราะห์ให้เกิด ความชัดเจน รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายก็ต้องพิจารณาในแต่ละระดับ ให้มีความเหมาะสม และเห็นว่านโยบายดี ๆ ของกระทรวงเมื่อลงไปในระดับ พื้นที่แล้ว ผู้ได้รับผลประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายตัวจริงมักจะไม่ได้รับ ประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้น นโยบายของแผนยุทธศาสตร์คนพิการ คือ การเสริมพลัง ๒ ระดับ ได้แก่ (๑) ระดับตัวคนพิการและครอบครัว และ (๒) ระดับกลุ่มองค์กรเครือข่ายคนพิการ ซึ่งในระดับองค์กรเครือข่ายคนพิการ ถือได้ว่ามีนัยสำคัญมาก หากสามารถทำได้ดี ความเป็นองค์กรและเครือข่าย จะเป็นตัวแทนที่มีพลังอย่างมากในการดำเนินงานด้านคนพิการ

ประเด็นเครื่องมือวิจัย ควรให้ความสำคัญในการนำเครื่องมือวิจัย มาใช้ทำงานด้านคนพิการ โดยใช้เครื่องมือวิจัยปฏิบัติการ ที่เน้นการเสริมพลัง (Empowerment) เพื่อให้คนเก่งขึ้น ผ่านการศึกษาเรียนรู้ ใช้ข้อมูลความรู้ เน้นการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ลองผิดลองถูก มีการสรุปผล สร้างให้เกิด การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงต้องการเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สนับสนุน เครื่องมือวิจัยรูปแบบนี้ด้วย

ประเด็นการสร้างความรู้ การสร้างความตระหนัก และจิตสำนึก ต่อคนพิการ ควรมีการจำแนกแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน โดยลำดับแรก คือ กลุ่มคนที่ทำงานสัมพันธ์โดยตรงและโดยอ้อมกับคนพิการ และลำดับที่สอง คือ สาธารณชน ซึ่งการจำแนกกลุ่มเป้าหมายจะมีส่วนในการสร้างความหมายใหม่ สร้างความคิดเห็นใหม่ สร้างกระบวนการใหม่ และสามารถช่วยคลี่คลาย ในหลาย ๆ เรื่อง ทั้งด้านสิทธิและเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น การจัดลำดับ และให้ความสำคัญแต่ละกลุ่มเป้าหมายจึงมีนัยสำคัญมากต่อสิ่งที่คาดหวัง

ประเด็นข้อมูลความรู้และระบบฐานข้อมูล ซึ่งนโยบายต่าง ๆ มักจะมีปัญหาด้านระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สนับสนุนการทำงาน

ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ระบบฐานข้อมูลด้านคนพิการ จึงถือเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำมาสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนางานด้านคนพิการ รวมถึงเป็นข้อมูลสำคัญทั้งในเชิงการกำหนดนโยบาย มาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีความชัดเจนในประเด็นเรื่องฐานข้อมูลคนพิการ และมีนัยสำคัญมากต่อการดำเนินงานด้านคนพิการ นอกจากนี้ ควรมีการถอดบทเรียน ประมวลผล สังเคราะห์บทเรียนจากการทำงานด้านคนพิการ เพื่อนำไปใช้ต่อยอดหรือตั้งคำถามใหม่ที่เป็นประโยชน์ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและความท้าทายต่อนวัตกรรมสังคมในการทำงานด้านคนพิการ ที่มีความคิดและการดำเนินงานในรูปแบบใหม่ ซึ่งเกิดการมีส่วนร่วม เกิดผลที่หลากหลาย เป็นประเด็นสำคัญที่ควรนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การทำงานด้านคนพิการ

นายมนเทียร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสังคมฯ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

นายสมบุรณ์ อภากาศกิจ ผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยภาคใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ตั้งคำถามซึ่งทำให้คนทำงานด้านคนพิการต้องกลับมาทบทวนว่า จากที่ได้ทำงานกันมาโดยตลอด ได้มีการเก็บข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบหรือไม่ ทั้งนี้ การตั้งมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนั้น ก็เพื่อให้มีหน่วยงานประมวลผล และสร้างองค์ความรู้จากการทำงานด้านคนพิการที่ผ่านมา ที่ได้ผ่านการทดสอบและทดลองมาแล้วจำนวนมาก ซึ่งศูนย์บริการคนพิการ สามารถใช้เป็นศูนย์ทดสอบและทดลองต้นแบบการเสริมพลังอำนาจให้คนพิการ ทั้งระดับปัจเจกและที่เป็นองค์กรคนพิการได้ นอกจากนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) มีการกล่าวถึงคนพิการไว้ จำนวน ๑๑ แห่ง และประเด็นที่สำคัญ คือ เป้าหมายที่ ๑๗ กำหนดให้การรวบรวมข้อมูลสถิติจะต้องจำแนกข้อมูลตามความพิการด้วย ซึ่งจะส่งผลให้แผนพัฒนากระแสหลักของทุกหน่วยงานของรัฐจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องคนพิการ

ทั้งนี้ จากการรับฟังข้อมูลของวิทยากรทั้ง ๓ ท่าน ภายใต้หัวข้อ การสัมมนา “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ซึ่งจากอดีต แผนฉบับแรกที่คนพิการไม่ใช่เจ้าของสิทธิ มีเป้าหมายเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และแผนฉบับต่อมาได้เริ่มมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ นำมาสู่คนพิการเป็นเจ้าของสิทธิ สู่สังคมฐานสิทธิ ดังนั้น เมื่อมีกฎหมายดีแล้ว มีกลไกระดับชาติแล้วจึงควรมาร่วมกันพิจารณาว่าแผนฉบับต่อไป จะทำอย่างไรให้สิทธิที่มีอยู่แล้วเป็นจริงเพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันต่อไป

๔. เปิดเวทีรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

๔.๑ ประเด็นข้อซักถามและข้อสังเกตของผู้เข้าร่วมสัมมนาสรุปได้ ดังนี้

๑. ผู้แทนเครือข่ายคนพิการทางจิตสังคม เห็นด้วยกับยุทธศาสตร์ที่ ๕ ของแผนฯ ฉบับที่ ๔ ในประเด็นการบรรจุความรู้เรื่องความพิการและคนพิการในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับและทุกระบบ ซึ่งหากสามารถสร้างให้สังคมเข้าใจถึงความพิการ คนพิการ และแนวโน้มที่จะพิการ อาทิ ผู้ป่วยจิตเวช และเมื่อเกิดความเข้าใจก็จะทำให้ทัศนคติและการปฏิบัติต่อคนพิการดีขึ้น และสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ในแผนฯ ฉบับที่ ๕ ควรให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมากขึ้น

๒. ผู้แทนจากสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เห็นควรเพิ่มเติมและพัฒนากลไกการติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงานด้านคนพิการทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมถึง ระบบติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓. ผู้แทนคนหูหนวกได้มีข้อเสนอแนะ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) เสนอให้สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงโรงแรม ควรจัดให้มีสัญญาณไฟสำหรับคนหูหนวกในจุดต่าง ๆ อาทิ สัญญาณไฟเตือนในห้องพักของโรงแรม เพื่อเป็นสัญญาณให้คนหูหนวกได้รู้ว่ามีคนมาเคาะประตูห้องพัก เป็นต้น

(๒) กรณีที่คนหูหนวกได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับสาธารณสุขในการให้บริการ หรือช่วยเหลือคนป่วยแล้วนั้น ควรมีการมอบใบประกาศนียบัตรสำหรับคนหูหนวกที่เข้ารับการอบรมและควรเปิดโอกาสให้คนหูหนวกได้เข้าไปทำงานในโรงพยาบาลหรือสถานที่บริการสาธารณสุขด้วย

(๓) เสนอให้มีการเพิ่มเติมบริการล่ามภาษามือสำหรับคนหูหนวก กรณีที่คนหูหนวกเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน อาทิ งานศพ งานบวช งานทางศาสนา รวมถึงการแสดงและมหรสพ

(๔) เสนอให้มีล่ามภาษามือประจำอยู่ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ ๑ คน

(๕) เสนอให้การจัดการเรียนสอนของคนหูหนวกควรมีบริการคนช่วยจดคำบรรยายในห้องเรียนเพิ่มเติมจากล่ามภาษามือ เพื่อให้คนหูหนวกสามารถนำไปใช้ทบทวนการเรียนได้

๔. ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน ควรถือเป็นงานหลัก งานใหญ่ งานพื้นฐาน และเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศ เนื่องจากเมื่อคนดีก็ย่อมส่งผลให้ครอบครัวดี สังคมดี และประเทศชาติพัฒนาตามไปด้วย และควรสร้างความคิด ความรับผิดชอบ และเจตคติของสังคมก่อนการมุ่งเน้นสร้างกฎเกณฑ์ กติกา ดังนั้น แผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรเริ่มและมุ่งเน้นการสร้างเจตคติต่อคนพิการให้ชัดเจนเพื่อเป็นพื้นฐานของประเด็นอื่น ๆ ตามมา นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ควรออกมามีบทบาทให้มากขึ้นต่อประเด็นทางสังคม ซึ่งเป็นข่าวทั้งทางสื่อทีวี

หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น และเสนอให้มีศูนย์คุ้มครองสิทธิคนพิการฉุกเฉิน เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือคนพิการที่ถูกละเมิดสิทธิได้ทันที

๕. ผู้แทนจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ซึ่งได้มีการแก้ไขเมื่อปี ๒๕๕๖ ในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ โดยกำหนดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ตลอดจนกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ให้บริการ และจัดสิทธิให้คนพิการนั้น การจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕ จะมีการกำหนด ยุทธศาสตร์ที่จะส่งผลให้หลักการของมาตรา ๑๓ หรือ ๑๔ ดังกล่าว นำไปสู่ การปฏิบัติอย่างแท้จริงได้หรือไม่ รวมถึง ประเด็นการออกระเบียบตามมาตรา ๑๙/๑ ซึ่งยังมีปัญหาในการออกระเบียบดังกล่าวนั้น ในการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕ จะมีการนำประเด็นตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๙/๑ มาใช้กำหนดแผนฯ ฉบับที่ ๕ หรือไม่

(๒) ประเด็น ศิลปินไม่เท่าขาว ซึ่งได้รับผลกระทบ ในระหว่างรอกการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการขอทานฉบับใหม่ ซึ่งตามกฎหมายปัจจุบันการแสดงในที่สาธารณะยังไม่ถูกกฎหมาย แม้จะมี หลักฐานว่าได้ผ่านการอบรมจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยร่วมกับ กระทรวง พม. แล้วก็ตาม ดังนั้น จึงขอทราบความชัดเจนและวิธีปฏิบัติ ในระหว่างรอกกฎหมายควบคุมการขอทานฉบับใหม่บังคับใช้

(๓) เสนอให้มีการจัดการงานด้านคนพิการ โดยสร้าง ให้เกิดความสมดุลระหว่างความเชื่อและปัญญาในสังคมไทย และเกิดการ ปฏิวัติทางความรู้ ความเชื่อและปัญญาที่ถูกต้อง

๖. ผู้แทนจากสถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระยา ได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ประเด็นการทำบัตรคนพิการ ควรมีการพิจารณาปรับปรุงเงื่อนไขการทำบัตรคนพิการ เนื่องจากคนพิการทางจิตจะต้องมีญาติหรือผู้ปกครองรับรอง แต่ผู้ป่วยจิตเวชส่วนใหญ่มักอยู่คนเดียว ทำให้ไม่มีผู้รับรอง รวมถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดอื่น ๆ ที่ยังเป็นอุปสรรคในการทำบัตรคนพิการทางจิตสังคม

(๒) ประเด็นการรับคนพิการเข้าทำงาน ซึ่งมีการกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว แต่ในกลุ่มคนพิการทางจิตสังคมมักจะได้รับเลือกเป็นลำดับท้าย เนื่องจากสถานประกอบการยังไม่เข้าใจสภาพปัญหาของคนพิการทางจิตสังคม และมองว่าอาจจะทำร้ายคนอื่นได้ รวมถึงในการบรรจุเข้ารับราชการ ก็มีข้อกำหนดต้องไม่เป็นผู้มีจิตฟั่นเฟือน จึงทำให้คนพิการทางจิตสังคมไม่สามารถเข้าสู่ระบบการทำงานได้

(๓) ประเด็นสถานรองรับผู้ป่วยจิตเวชมีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ป่วยจิตเวชจำนวนมากที่ได้รับการรักษาแล้วต้องส่งกลับบ้าน แต่ไม่มีญาติจึงต้องส่งต่อไปยังสถานรองรับ ซึ่งปัจจุบันมีเพียงแห่งเดียว คือ สถานสงเคราะห์บ้านกึ่งวิถี นอกจากนี้ มีการใช้ระบบการฝากไว้กับสถานที่คนไร้ที่พึ่ง ซึ่งยังมีปัญหาบุคลากรดูแลไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางจิตเวช

๔.๒ วิทยากรตอบประเด็นข้อซักถามของผู้เข้าร่วมสัมมนา และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

๑. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

(๑) ประเด็นข้อเสนอแนะของผู้แทนคนหูหนวก ที่ขอให้มีการติดตั้งระบบสัญญาณไฟเตือนสำหรับคนหูหนวกในสถานที่ต่าง ๆ นั้น จะได้นำข้อเสนอดังกล่าวเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งน่าจะมีความเป็นไปได้ เนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ก็ต้องการทำธุรกิจให้ธุรกิจที่เป็นมิตรกับคนทั้งมวล ผู้ประกอบการเพิ่มค่าใช้จ่ายอีกไม่มากแต่ได้ความรู้สึกที่ดีขึ้นจากผู้รับบริการ

(๒) ประเด็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อคนพิการ ถือเป็นประเด็นสำคัญซึ่งได้กำหนดไว้ในทุกแผนที่ผ่านมา และในแผนฯ ฉบับที่ ๕ จะเน้นเรื่องนี้เป็นประเด็นหลัก อย่างไรก็ตาม การสร้างเจตคติของคนในสังคมต้องใช้เวลา การกำหนดไว้ในหลักสูตรเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างเจตคติที่ดีได้ ต้องใช้หลาย ๆ ส่วน โดยวัฒนธรรม ประเพณีและการปฏิบัติต่อกันให้เห็นเป็นกิจวัตรประจำวัน เพื่อทำให้เห็นว่าคนพิการสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมกับคนทั่วไปได้อย่างปกติ จึงจะทำให้เจตคติของสังคมเปลี่ยนไปได้

(๓) ประเด็นแนวทางการทำงานของกระทรวง พม. ในปัจจุบัน มีสายด่วน หมายเลข ๑๓๐๐ และทีมงานของ พมจ. ในแต่ละจังหวัดเพื่อลงพื้นที่ไปช่วยดูแลคนพิการและกลุ่มเป้าหมายที่กระทรวง พม. ต้องดูแลและให้การช่วยเหลือ ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินการในทุกกรณีตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวง และในขณะเดียวกัน กระทรวง พม. ได้มีการประชาสัมพันธ์การทำงานเพื่อให้สังคมได้รับทราบมากขึ้นด้วย ดังนั้น ปัจจุบันกระทรวง พม. มีรูปแบบการทำงานที่ดีขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งมีชาวการทำงาน of กระทรวง อยู่ในพื้นที่สื่อมวลชนทั้งทีวี หนังสือพิมพ์ และในช่องทางอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

(๔) ประเด็นศิลปินไม่เท่าเขาที่ได้รับใบประกาศนียบัตรที่ พก. ออกให้ นั้น ถือเป็นเอกสารรับรองความรู้ความสามารถเท่านั้น ในขณะที่กฎหมายควบคุมการขอทานฉบับเดิมนั้นยังใช้บังคับเจ้าหน้าที่ที่ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ได้มีการประสานงานไปยังทุกจังหวัดแล้วโดยปลัดกระทรวง พม. ได้ลงนามในทำหนังสือเพื่อขอผ่อนผันการจับกุมนักร้องในที่สาธารณะ ในระหว่างที่รอกฎหมายฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ และขอให้มีการเตรียมขึ้นทะเบียนเป็นนักแสดงสาธารณะกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือ พมจ. และแจ้งกับท้องถิ่นเมื่อจะทำการแสดงในท้องถิ่นนั้น ๆ

(๕) ประเด็นคนพิการไร้สถานะทางทะเบียน มาตรา ๑๙/๑ จะได้เสนอให้อนุกรรมการด้านกฎหมายพิจารณาศึกษาและรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย และมีมติต่อเรื่องดังกล่าว ซึ่ง พก. จะได้ดำเนินการ

ตามมติต่อไป ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวยังมีปัญหาความเห็นที่ยังต่างกัน ซึ่งต้องใช้ เวลาในการทำความเข้าใจ เนื่องจากยังมีคนบางกลุ่มเข้าใจว่า การแก้ไข ๑๙/๑ จะกลายเป็นปัญหาทำให้คนต่างด้าวเข้ามาใช้สิทธิของคนไทย แต่ข้อเท็จจริง เป็นการแก้ไขเพื่อให้คนไทยที่ไม่มีสัญชาติไทยได้เข้าถึงสิทธิของคนพิการ ตามกฎหมาย

(๖) ประเด็นศูนย์บริการคนพิการได้กำหนดไว้แล้วว่า จะเพิ่มเป็นยุทธศาสตร์ของแผนฯ ฉบับที่ ๕ คือ ศูนย์บริการคนพิการดำเนินการ อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) พร้อมทั้งจะรับทุกข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาเพื่อนำไปดำเนินการ ทำให้สิทธิทุกอย่างเป็นจริงต่อไป

๒. ดร. ประกาศิต กายะสิทธิ์ ผู้อำนวยการสำนัก สนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก ๙) สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

ประเด็นสถานะทางทะเบียนของคนพิการนั้น ไม่ใช่ เป็นการพิสูจน์สถานะว่าเป็นคนไทยหรือไม่ แต่เป็นการก่อให้เกิดความชัดเจน ในเรื่องสถานะทางทะเบียน ซึ่งสถานะทางทะเบียนก็จะก่อให้เกิดสิทธิ และการพิสูจน์สิทธิของบุคคลนั้น อาทิ กลุ่มบุคคลชาติพันธุ์ที่เป็นคนไทย แต่ยังไม่ได้บัตรประชาชนซึ่งระบุว่าคนไทยก็ทำให้เสียสิทธิบางอย่าง แต่ก็ต้องมีสถานะทางทะเบียนที่ชัดเจนว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อรอการพิสูจน์ สิทธิต่อไป รวมถึง กรณีสถานะแรงงานต่างชาติ ก็อาจจะได้สิทธิและมีการ พิสูจน์สิทธิอีกแบบหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นการแบ่งสถานะให้มีความชัดเจน แต่ไม่ใช่การให้สถานะว่าเป็นคนไทย

ประเด็นเจตคติและการติดตามประเมินผล เป็นประเด็นหลักที่ควรนำมาใช้กำหนดทิศทางของแผนฯ ฉบับที่ ๕ เพื่อให้ การติดตามและประเมินผล แยกออกมาเป็นงานอิสระ มุ่งเน้นกลไกการจัด การเลือกปฏิบัติและการคุ้มครองสิทธิ อย่างไรก็ตาม ควรให้ความสำคัญในการ

กำหนดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน ตามบันได ๕ ขั้น ซึ่งไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับแต่ละขั้น เนื่องจากแต่ละประเภทความพิการหรือคนพิการมีความพร้อมและสถานะที่แตกต่างกัน ดังนั้น การดำรงชีวิตอิสระอย่างมีศักดิ์ศรี การศึกษา การมีงานทำ การมีส่วนร่วมในสังคม และมีสวัสดิการพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี จึงถือเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเริ่มที่ขั้นไหนก่อนก็ได้ นอกจากนี้ กลไกการทำงานในแต่ละชั้น ยังประกอบด้วย ๓ เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ (๑) ปรับเจตคติทั้งคนพิการและคนรอบข้าง (๒) การพัฒนาทักษะและศักยภาพ ทั้งในส่วนของคนพิการและบุคลากร และ (๓) การลดอุปสรรคและการเพิ่มโอกาส ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการและกฎหมาย

แผนฯ ฉบับที่ ๕ ควรมีการกำหนดเป้าหมายหรือตัวชี้วัดให้ชัดเจน ซึ่งการปรับเจตคติก็ต้องมาจากการเห็นศักยภาพคนพิการ จึงควรมีการพัฒนาด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ ซึ่งมีความสำคัญมาก โดยการกำหนดเป้าหมายทั้งในระยะยาวและระยะสั้น ๆ ไว้เพื่อมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ทั้งนี้ หากมีการเป้าหมายที่ชัดเจนจะสามารถกระจายเป้าหมายไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ และสามารถติดตามประเมินผลตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ ดังนั้น จึงควรนำแนวทางยุทธศาสตร์มุ่งเป้า มาใช้กำหนดเป้าหมายเฉพาะโดยพิจารณาจากปัญหาและเป้าหมายในระยะเวลา ๕ - ๑๐ ปี กำหนดยุทธศาสตร์มุ่งเป้าเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทั้งด้านการศึกษา การสาธารณสุข ควรตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนซึ่งจะสามารถกระจายเป้าหมายไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ชัดเจนมากขึ้น ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนหรือยุทธศาสตร์มุ่งเป้าจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ และจากทุกแผนที่ผ่านมาซึ่งมีแนวคิดและมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันคืออยู่ในระดับหนึ่งแล้ว ทิศทางของแผนฯ ฉบับที่ ๕ จึงควรเสริมให้ยุทธศาสตร์ของทุกแผนที่ผ่านมา มีความสมบูรณ์มากขึ้น พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายที่เป็นผลกระทบจริง ๆ ต่อคนพิการให้ชัดเจนมากขึ้น

๓. นายสมบูรณ์ อัมภาสกิจ ผู้ประสานงานเครือข่ายวิจัยภาคใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ ดังนี้

การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ถือเป็นภารกิจทางทิศทางเป้าหมายร่วมกันอยู่แล้ว แต่ภายใต้ปัจจัยข้อจำกัดของคนพิการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ประเด็นที่ท้าทายคือ การบูรณาการทุกเรื่องต่าง ๆ ทั้งนโยบาย วิธีคิด งบประมาณ และหลักการ ทำงาน ให้เข้าไปสู่การปฏิบัติการและการเรียนรู้ พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การทำงานด้านคนพิการให้กว้างออกไป จากที่ทำงานเฉพาะภายในกลุ่มหรือองค์กรเครือข่ายด้านคนพิการ ควรมีการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการสร้างนวัตกรรมสังคมใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นองค์กรที่สนับสนุนด้านความรู้และงานวิจัยพร้อมให้การสนับสนุนในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการใช้เครื่องมือทางการวิจัยซึ่งมีอยู่หลากหลาย เข้าไปมีส่วนช่วยในการทำงานด้านคนพิการ งานวิจัยจึงมีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานด้านคนพิการ คนพิการสามารถเป็นนักวิจัย นำโจทย์วิจัยจากปัญหาของตนเองเป็นตัวตั้ง และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนั้นโดยตรง ดังนั้น การใช้ข้อมูล การใช้ความรู้ และการใช้ความจริง จึงมีนัยสำคัญในการเข้ามาช่วยกำหนดแผนฯ ฉบับที่ ๕ เพื่อยกระดับการทำงานด้านคนพิการให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

๔. นายมนเชียร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสังคมฯ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ประเด็นปัญหาสถานที่รองรับเพื่อใช้ดูแลคนพิการจิตสังคม เป็นประเด็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและไม่ควรย้อนกลับไปสร้างหรือขยายสถานที่เพิ่มเติมเพื่อใช้ดูแลคนพิการทางจิตสังคม แต่ควรมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้ชุมชนร่วมกันดูแล พร้อมทั้งจัดการหามาตรการคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้ดีที่สุด

ประเด็นความคิดเห็นจากวิทยากรและผู้เข้าร่วม
สัมมนาในวันนี้ ทุกฝ่ายเห็นว่าต้องนำไปสู่การทำสิทธิให้เป็นจริง ภายใต้แนวคิด
ที่จะสร้างสังคมที่ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ทั้งนี้คณะกรรมการธิการจะได้
รวบรวมทุกประเด็น เพื่อนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำ
เป็นข้อเสนอแนะเสนอต่อกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)
ต่อไป

ประมวลาภาพการสัมมนา
เรื่อง “ทิศทางของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕
สู่การทำสิทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน”

ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

จัดทำโดย

คณะกรรมการกิจการคนพิการ

ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ

คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

โดยที่คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวทางขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตลอดจนเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานในอนาคต จึงมอบให้คณะกรรมการกิจการคนพิการพิจารณาศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ อันประกอบด้วยสาระสำคัญ ๒ ประเด็น ได้แก่ ๑) การขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ และ ๒) ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ รัฐบาล และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยคณะกรรมการกิจการคนพิการได้ดำเนินงาน ดังนี้

๑. รับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นการขับเคลื่อนงานตามแผนฯ ฉบับที่ ๔ และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕ ดังกล่าวข้างต้น จากผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมด้านคนพิการ ใน ๒ กระบวนการ ดังนี้

๑.๑ รับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมด้านคนพิการที่เข้าร่วมประชุมสมัชชาคนพิการในระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค ซึ่งดำเนินการโดยสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย

๑.๒ รับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมด้านคนพิการในภาคกลาง โดยคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ โดยการสนับสนุนจากคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จัดสัมมนาเรื่อง “ทิศทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ สู่การทำลัทธิให้เป็นจริงและการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ณ อาคารรัฐสภา

๒. พิจารณาศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการดำเนินการขับเคลื่อนงานตามแผนฯ ฉบับที่ ๔ และข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนฯ ฉบับที่ ๕ จากผู้แทนเครือข่ายภาคประชาสังคมด้านคนพิการทั่วประเทศไทยรวม ๕ ภาค พร้อมทั้ง จัดทำข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ รัฐบาล และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

๑. ควรบรรจุยุทธศาสตร์ที่ ๑ - ๕ ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง กำหนดเป้าหมายการทำงานและตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมในแผน เพื่อความชัดเจนในการวางแผนการทำงาน การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การติดตาม

ประเมินผลเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และได้ผลการทำงานตามเป้าหมายที่วางไว้ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางและมาตรการส่งเสริมให้กลไกขององค์กรด้านคนพิการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน

๒. ควรสร้างระบบสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคนพิการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการทุกมิติ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

๒.๑ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อาทิ คนพิการรุนแรง คนพิการในพื้นที่ห่างไกล กลุ่มชาติพันธุ์ คนเร่ร่อน คนพิการที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มคนที่รอกการประเมินและวินิจฉัยความพิการ เป็นต้น

๒.๒ จัดทำชุดสิทธิประโยชน์และชุดบริการ ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

๒.๓ จัดระบบสวัสดิการให้สอดคล้องกับความต้องการของครอบครัวคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการแต่ละประเภทความพิการ

๒.๔ กำหนดค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือ และเยียวยาคนพิการ ที่ได้รับความเดือนร้อนจากภัยพิบัติให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง

๓. ควรเร่งดำเนินการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ ครอบครัวคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ ด้วยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยยกระดับคณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ เป็น **คณะกรรมการจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ** ที่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีกลไกติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการปฏิบัติตามข้อตกลงระดับชาติ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๔. ควรสร้างสภาพแวดล้อมสาธารณะและบริการที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยต้องดำเนินการทั้ง ๓ ส่วน คือ (๑) การออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design : UD) (๒) การใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology : AT) และ (๓) การมีระบบเสริมหรือระบบบริการที่สมเหตุสมผล (Reasonable Accommodation : RA) รวมถึงกฎหมายหรือระเบียบการให้บริการ ได้แก่

๔.๑ มาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกของสภาพแวดล้อมสาธารณะ และมาตรฐานการให้บริการ

๔.๒ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ระดับจังหวัด โดยให้คณะกรรมการมีสัดส่วนผู้แทนจากองค์กรด้านคนพิการ เพื่อทำหน้าที่ระบุความต้องการ ให้ข้อมูลและความคิดเห็น ตลอดจนถึงติดตามการจัดสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคน รวมทั้งคนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม

๔.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายโดยเพิ่มมาตรการและบทลงโทษต่อหน่วยงานที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน

๔.๔ ควรผลักดันให้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility for All Act : AAA)

๕. ควรเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและภาคประชาสังคมด้านคนพิการ ในการทำหน้าที่กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๔

๖. ควรสร้างความตระหนักรู้และเจตณคติที่ดีต่อคนพิการ โดยมุ่งเน้นต่อบุคลากรที่ทำงานทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อคนพิการ เป็นลำดับแรก เพื่อช่วยสร้างความตระหนักรู้ต่อสาธารณชนต่อไป

๗. ควรกำหนดให้สภาคนพิการจังหวัด และองค์กรด้านคนพิการจังหวัด นำเสนอประเด็นปัญหาที่มีอยู่ในระดับพื้นที่ เพื่อประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

๘. ควรกำหนดกลไกหลักที่มีศักยภาพในการเชื่อมต่อเพื่อบูรณาการแผนฯ การปฏิบัติการและงบประมาณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคประชาสังคมด้านคนพิการ ทั้งในระดับพื้นที่จังหวัด และระดับชาติ

๙. ควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการที่จัดตั้งโดยองค์กรด้านคนพิการ เพื่อให้สามารถให้บริการได้ตามมาตรฐาน ตอบสนองต่อความต้องการของคนพิการ ครอบครัวคนพิการ และผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่มีบริการที่หลากหลาย มีคุณภาพ และมีระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงพิจารณาจัดเตรียมการตั้งงบประมาณแผ่นดินในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการดำเนินการของศูนย์บริการคนพิการเพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

๑๐. ควรจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านคนพิการในทุกมิติ รวมถึงข้อมูลสำคัญทั้งในเชิงการกำหนดนโยบาย มาตรการหรือกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เพื่อสร้างนวัตกรรมสังคมในการทำงานด้านคนพิการ สนับสนุนการทำงานด้านคนพิการให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ รวมทั้งมีความพร้อมที่จะเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันอย่างบูรณาการ

๑๑. ควรจัดทำระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยประมวลผลและสังเคราะห์บทเรียนจากการทำงานด้านคนพิการ และควรให้ความสำคัญต่อการนำงานวิจัยมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างทางสังคมและงานการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

๑๒. ควรปรับปรุงกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ให้มีสถานะเป็นนิติบุคคลมีความเป็นเอกเทศ และมีอิสระในการดำเนินงาน โดยมีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระดับตำบล เพื่อเป็น กลไกการทำงานเชิงรุกในระดับตำบล และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับ กองทุนสุขภาพตำบล และกองทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑๓. ควรบรรจุกรอบการดำเนินงานของพันธกรณีระหว่างประเทศ
ในแผนฯ ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities : CRPD) รวมถึงข้อตกลงและความร่วมมือ ระหว่างประเทศอื่น อาทิ กรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เซนได (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction ๒๐๑๕ – ๒๐๓๐) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์อินซอน ทำสิทธิให้เป็นจริง : สู่อสังคัมบูรณาการปราศจากอุปสรรค (Incheon Strategy to Make the Right Real for Persons with Disabilities : Toward Inclusive Society) เป็นต้น

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนฯ
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕-๖
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๖

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายมณฑิเยร บุญตัน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาวรรณี สิริเวชชะพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลอากาศเอก ชนัท รัตนอุบล	โฆษกคณะกรรมการ
๖. นายแถมสิน รัตนพันธ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๗. พลตรี จารึก อารีราชการัณย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๘. พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๙. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๐. นางกาญจนารัตน์ สีวิโรจน์	กรรมการ
๑๑. รศ.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	กรรมการ
๑๓. นายปรีชา วัชรภักย์	กรรมการ
๑๔. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	กรรมการ
๑๕. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรดม	กรรมการ
๑๖. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	กรรมการ
๑๗. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๘. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม	กรรมการ
๑๙. พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์	กรรมการ
๒๐. พลเอก อรุณ สมตน	กรรมการ
๒๑. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	กรรมการ
๒๒. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	เลขานุการคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ
๒. ดร. เฉลิมชัย ยอดมาลัย
๓. นางสาวเบญจวรรณ อ่านเป็รื่อง
๔. นางพวงแก้ว กิจธรรม
๕. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข
๖. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล
๗. ดร. อธิพัล ปรีดีประสงค์
๘. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมิินทร์
๙. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา
๑๐. นายวิญญู พิทักษ์ปรกรณ์
๑๑. นางอำไพวรรณ ตรีสกุล
๑๒. นางรัตนา ตฤษณารังสี
๑๓. นางอาทิตยา นรารววัชร
๑๔. นางนฤมล ล้อมทอง
๑๕. นายกันตพิจน์ ศรีบุญรัตน์
๑๖. นางสาวฐาปนีย์ สุขสำราญ
๑๗. นางธันนัทธ นิสธิ์ธิพัชร์
๑๘. นายนิติ ถาวรวัฒนชัย
๑๙. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์
๒๐. ทพ.ดร. อุตมศักดิ์ ศรีสุทิวา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษาทิตติมศักดิ์คณะกรรมการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการ

๑. นางกัระณา สุมาวงศ์
๒. นายเกียรติศักดิ์ เทพผดุงพร
๓. นางจันทิรา กิตติฐิติกุล
๔. นางผาณิต พูนศิริวงศ์
๕. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง
๖. นายวงศ์พันธ์ ฌันชัยพัต
๗. ดร. สมบูรณ์ วรหะปัญญวิทย์
๘. พลตำรวจโท สันติ เพ็ญสุตร
๙. นายสุรวัฒน์ ชมพูพงษ์
๑๐. นายอโนทัย ฤทธิปัญญาวงศ์
๑๑. พลโท อัครชัย จันทระโตษะ
๑๒. พลอากาศตรี อิทธิพร คณะเจริญ
๑๓. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก

รายชื่อคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการกิจการเด็ก และเยาวชน

๑. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตำรวจเอก พงศพัทธ์ พงษ์เจริญ	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นางเพ็ญศรี เคียงศิริ	รองประธานคณะกรรมการ
๔. รศ.ดร. คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์	อนุกรรมการ
๕. นางรัชกร เหมาะจันทร์	อนุกรรมการ
๖. นายภูมิสรรค์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๗. นางเทพวัลย์ ภรณวลัย	อนุกรรมการ
๘. นายบุรินทร์ สุขพิศาล	อนุกรรมการ
๙. นางนฤมล ล้อมทอง	อนุกรรมการและโฆษก
๑๐. นายกันติพจน์ ศรีบุญรัตน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายแถมสิน รัตนพันธุ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. รศ. จินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๔. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๕. ดร. สมบูรณ์ วรารักษ์บุณยวิทย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๖. ดร. พรรณรัตน์ เกரியวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๗. นายวิญญู พิทักษ์ปรกรณ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๘. นายเศรษฐา ศิระฉายา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๙. นางธนันท์ธร นิธิธีรพัทธ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๐. นายเฉลิมชัย ยอดมาลัย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๑. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๒. นางสาวริน ลิขิตาภรณ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๓. นายโชคติเวชชัย อึ้งเกลี้ยง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๔. นายพันธุ์ เจตณสิน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก และเยาวชน

๒๕. นางสาวพรทิพย์ เตชะสมบูรณ์กิจ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๖. นางสาวนอมขวัญ ฌ ป้อมเพชร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๗. ประธานสภาเด็กและเยาวชน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
แห่งประเทศไทย

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการเตรียมความพร้อม เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

๑. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก อรุณ สมตน	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๔. นางธิดา ศรีไพพรรณ	อนุกรรมการ
๕. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมิินทร์	อนุกรรมการ
๖. ศาสตราจารย์พินิจ กุลละวณิชย์	อนุกรรมการ
๗. นายสุรศักดิ์ นันทวิริยกุล	อนุกรรมการ
๘. นาวาโท สมพล มหาสิงห์	อนุกรรมการ
๙. นางสาวอรุณโรจน์ เลี่ยมทอง	อนุกรรมการ
๑๐. นางเมธินี รัตสาร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. ดร. พรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายวงศ์พันธ์ ฌันชัยพัต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. ดร. สมบูรณ์ วรार्หับันชุกรวิทย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. พลอากาศตรี อธิทพร คณะเจริญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการกิจการสตรี

๑. นางสาวรณีย์ สิริเวชชะพันธ์ ประธานคณะกรรมการ
๒. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสุชาดา นันทะพานิชสกุล อนุกรรมการ
๕. ดร. สุธาดา เมฆรุ่งเรืองกุล อนุกรรมการ
๖. นางสุทธิณี เมธีประภา อนุกรรมการ
๗. นายพิสุทธิ์ ทรัพย์วิจิตร อนุกรรมการ
๘. ดร. สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์ อนุกรรมการ
๙. นางรัตนา สัยยะนิฐี อนุกรรมการ
๑๐. พลตรี วีระศักดิ์ นาทะสิริ อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางกิระณา สุมาวงศ์ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายเกียรติศักดิ์ เทพผดุงพร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นางอำไพวรรณ ตรีสกุล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายสุรวัฒน์ ชมภูพงษ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. ทพ.ดร. อุดมศักดิ์ ศรีสุทิวา ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ดร. พรรณรัตน์ เกரியวัฒนา ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นางจิตตะวัน เฟื่องฟู ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นางกรรณิการ์ จรัสอุไรสิน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นางสาวฐาปณีย์ สุขสำราญ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นางสาวเบญจวรรณ อ่านเปรื่อง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์ วันทนี วาสิกะสิน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. นายราชันย์ บุญธิมา ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๑. นายมณฑิเยร บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลอากาศเอก ชนิต รัตนอุบล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการ
๕. นางสาววันทนีย์ พันธชาติ	อนุกรรมการ
๖. นายวิฑูต บุนนาค	อนุกรรมการ
๗. นางอาทิตา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๘. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการ
๙. นางพวงแก้ว กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นายธีรยุทธ สุคนธวิท	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นายสมชาย เจริญอำนาจสุข	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. แพทย์หญิงวัชรารัฐ รั้วไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นางเบญจา ชลธารนนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นางพิมพ์า ขจรธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นายอนุชา รัตนสินธุ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายประกาศิต กายะสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ